

Határátlépések

Graphics Open 2012 – nemzetközi grafikai kiállítás

➤ Magyar Képzőművészeti Egyetem, Barcsay Terem, Budapest

➤ 2012. február 24 – március 31.

Nem csupán a most vagy nemrégiben végzett fiatal művészekre jellemző, hogy sokkal fontosabbnak tartják a nemzetközi, mint a regionális tendenciák ismeretét – nem beszélve arról az eléggé elterjedt, sajnálatos jelenségről, amikor totális homály fedti az elődök tevékenységét –, de esetükben talán még időben orvosolható ez a probléma. A Magyar Képzőművészeti Egyetem fennállásának 140. évfordulójára megrendezett, a Grafikai Tanszék előtti folyosóra is „feltüremkedő” csoportos kiállítás ezt az áldatlan állapotot kívánja megváltoztatni: a környező országok hasonló intézményeiből (Bécsből, Prágából, Pozsonyból, Krakkóból és Zágrábból) érkezett anyag afféle állapotfelmérés, tágabb kontextusba helyezett szakmai megmérettetés, amely egyben azt is példázza, hogy miféle utakra fókuszálnak a fiatal grafikusok.

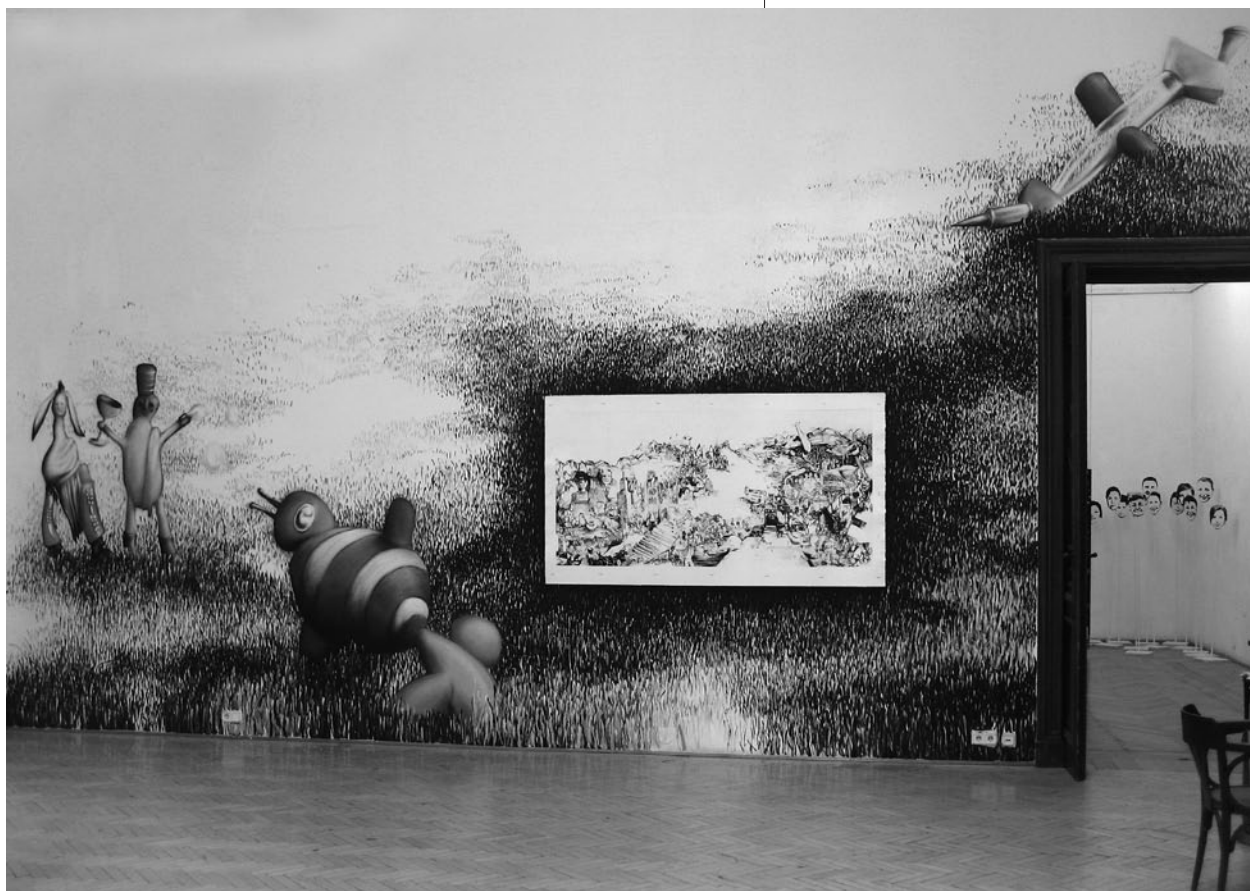
A kiállításból egyértelműen kitűnik, hogy a korábban szigorúan kabinetműfajként elkönyvelt grafika némileg megkésve, de követi a képzőművészetben már lejátszódott eseményeket, azaz kilép a két dimenzióból a térbe, folyamatosan tágítja önnön határait.

A határátlépés egyik aloscete az imitáció, amikor egy bizonyos technikával (például szitanyomás, marató) készült munkák mintegy elrejtik és levetkőzik a rájuk jellemző jegyeket, s olybá tünnek, mintha egészen más alkotási folyamat végeredményei lennének. IVANA MRCELA rézkarca (*Különbözünk I-III.*, 2010) például első pillantásra ceruzarajznak tünik, míg JIŘÍ KRABAL *Ragyogó fák* (2010)

című sorozata számítógépes grafikának álcázza magát, pedig valójában linóleummetszet, JAKUB TVTYKALO linóleummetszete (*Cím nélkül*, 2010) pedig simán készülhetett volna magasnyomással, lapdúcon is. Kérdés persze, hogy a laikusok/művészettörténészek összezavarásán kívül ennek mi az értelme, hogy az efféle „álcázás” nem az invenció hiányát mutatja-e, másként: van-e ezen munkákban a pszeudó-léte felülíró, akár jelentésbeli többlet?

Szembetűnő, hogy az egyéni kézjegy kialakításán kívül a művek egy nagy csoportja „okkupálja” a teret. Az olyan installáció, mint például a zágrábi egyetememről érkező LIDIJA JANKOVIC *Szuperhősök* (2009) című munkája – amely egyetlen tablóban mixeli a pop-kultúra jellegzetességeit, a szocialista lakótelepek fényképeit, a kivágós gyerekjátékokat és a képregényeket, továbbá azokat a turistáknak szánt beállításokat, amikor a delikvens a kivágott lyukba illesztve fejét különféle korok festett ruházatába bújhat, majd mindezt kiegészíti posztamensre és vékony pálcikákra helyezett különféle férfi és női arcokkal – olyannyira híján van minden gondolatiságnak, hogy szinte fájdalmas nézni. (A „gyerekes”, tévéből, internetről, mesekönyvből ismerős motívumok és figurák használata sokszor afféle védjegy a fiatal művészek esetében, de idővel általában kinövik.)

Az installációk között több, posztkonceptuális indíttatású munkát is találhatunk. Akad közöttük, amelyben az egyébként is nehezen dekódolható gondolati magot ráadásul számunkra

JEREMIAS ALTMANN &
LINDA BERGER
Hibrid, 2012, vegyes technika

Graphics Open 2012 – kiállítási enteriőr balra Koós GÁBOR *Torony* (2012) című munkájával

nehezen értelmezhető személyes elemek szövik át – PETER JANOŠIK *Pillanatok, amiket átéltem vagy át szeretnék élni* (2011–2012) című installációjában nem valós, inkább hibridnek tűnő tárgyak és papírlapok ötvöződnek apró fotókkal és vattapamacsokkal –, de akad olyan is, amely a nyelvismeret hiányában többnek tűnik önmagánál – MARICA VITAS gyümölcsfákról készített fényképein (*Kert*, 2010) maga a fiatal művésznő látható, amint éppen felolvassa a fákról szóló enciklopédia-cikkeket, mely utóbbiak (már amennyiben azok) szintén ott lógnak a térben. MAYER ÉVA *Diagnózis* (2008) című kiállításának anyaga értelemszerűen csak részleges állapotában látható (az üvegek közé zárt fotogramok eredeti kontextusát és jelentését csak a falra applikált projektleírás fedi fel), MARTIN ŠEVČOVIČ három tértagoló oszlópa (*Szondák*, 2010) pedig a kiállításon belül inkább szépelgő esztétizálásnak tűnik. Mindezek ellenére egy szellős és ütős, jól megrendezett kiállítást láthatunk (az anyagot MADÁCSI IMRE és LENGYEL ANDRÁS válogatta), amelyben ráadásul sok

JAKUB JENČO
Trófea, 2012, installáció (részlet)

jó vagy látványos munka is található. Ez utóbbit példázza Jeremias ALTMAN és LINDA BERGER monumentális, egy egész falat betöltő falfestménye (*Hibrid*, 2012), amelyet csak minimálisan „ront le” a közepére helyezett, kissé slendriánul kivitelezett hidegtűmunka, és azok az op-arttal kacérkodó forgó korongok, melyek kísértetiesen emlékeztetnek Szíj KAMILLA munkáira (Andreja Vivoda: *Mobil I-III.*, 2008). Egészen egyszerű és kis méretű, finoman satírozott papírgyűrűből épül fel JACUB JENČO „faliképe” (*Trófea*): a falra gombostűvel feltűzött sokféle – köztük Möbius-szalagra, masnira, nyolcas számra vagy görög keresztre emlékeztető – formából összeállító látvány leginkább egy pillangógyűjteményre hasonlít. S ha már állat: a szintén Pozsonyból érkező PAVOL TRUBEN számítógépes grafikáiban egyes földrészek településnevekkel tarkított térképeit „takarja ki”: a létrejövő végeredmény Afrika esetében a szkarabeusz, Indokína és Thaiföld esetében pedig az imádkozó sáska lesz. (A mű összefoglaló címe – *Uroborosz*, 2009), amely egy mitologikus lény, az önnön farkába harapó sárkány neve – feltehetően arra utal, hogy az élet örök körforgásában az emberi civilizáció húzza majd a rövidebbet. De lehet, hogy egész másra...)

A horvát, a cseh és a szlovák anyaggal szemben a lengyelek jóval konvencionálisabb, leginkább unalmas munkákat küldtek, mintegy megálltak a kabinetműfaj határánál, ráadásul a művek néha az absztrakció fáradt kódéba vesznek, néha meg borzasztó a különböző színek kontrasztja. A képzeletbeli dobogón viszont igen előkelő helyezés jutna a magyar válogatásnak. Köztük SZABÓ GERGELY 2011-es diplomamunkáinak (*Orfeusz a Közlekedési Múzeumban, Kódfejtés az Erőd parkban*), melyek a valóság és a szurrealizmus határmezsgyéjén táncolnak (az előbbin például egy lebegő Buddha figura és néhány UFO zavarja meg a szerelmesek „idilljét”, az utóbbin pedig egy harcias dinoszaurusz támad rá az andalgó párra; a várható küzdelmet pedig egy nagyfülű, valamelyik Teletubbyra emlékeztető plüsslány figyel). Messziről ornamentális motívumfűzérnek tűnik JUHÁSZ TAMÁS hatalmas linóleummetszete (*Űrhajó*, 2011) – közelről megnézve azonban egymás mellé szorított, fekvő fekete figurákat és egy rabszolgahajóra emlékeztető formát látunk. Ennek a munkának igen széles a politikai olvasata: a gyarmatosítás kérdése, a fehér „faj” által lenézett, emberszámba sem vett arctalan tömeg feláldozhatósága, a törzsi kulturális identitások felszámolása és még sorolhatnánk. A kiállítás legjobb műve KOÓS GÁBOR monumentális, *A Torony* (2012) című, fametszeten alapuló, lenyűgöző alkotása, melyet minden további nélkül sikerrel lehetne kiállítani bármilyen csoportos képzőművészeti kiállításon. Főként, ha már a határok ennyire átjárhatóak.